

## ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ — ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

### Μάθημα 23<sup>ον</sup>

#### Η ΥΠΕΡΟΧΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΕΝΑΝΤΙ ΤΗΣ ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗΣ

«Τοὺς πεπλανημένους ἐπανάγαγε καὶ  
σύναψον τῇ ἀγίᾳ σου καθολικῇ καὶ  
ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ»

(Λειτουργία Μ. Βασιλείου).

#### ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

1. Εἰσαγωγὴ. Δὲν εἶναι ἀνεκτοὶ συμβιβασμοὶ μετὰ τὴν Παπικὴν Ἐκκλησίαν, ἐφ' ὅσον αὕτη ἐμμένει εἰς τὰς πλάνας τῆς.
2. Αἱ παράλογοι ἀξιώσεις τῶν παπῶν. Ἐκ φιλαρχίας παραθεωρεῖται ὅτι Ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὁ Χριστὸς καὶ ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἔχει δημοκρατικὸν πολίτευμα. «Ὅς ἐὰν θέλῃ γενέσθαι μέγας...». Ἡ περὶ πρωτείου ἀπαράδεκτος ἀξίωσις. Ὁ Κύριος ἠλεγξε τὸν Πέτρον. Ἡ ἐξουσία τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν ἐδόθη εἰς ὅλους. Οἱ ἀπόστολοι ἐξ ἄλλου δὲν ἦσαν ἐπίσκοποι ὠρισμένης πόλεως ἢ περιοχῆς. Συνείδησις τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Παῦλος ἠλεγξε τὸν Πέτρον. Ὁ πρῶτος ὀργανωτὴς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης δὲν ἦτο ὁ Πέτρος. Πολλαὶ ἐκκλησίαι, ὡς ἡ τῶν Ἱεροσολύμων, ιδρύθησαν ὑπὸ τοῦ Πέτρου. Οἱ πάπαι ἠξίωσαν καὶ κοσμικὴν ἐξουσίαν. Δὲν θυσιάζουν τὸ πρωτεῖον, ὡς ἀποδεικνύει ἡ ἐλευθερία τῶν Οὐνιτῶν. Ἡ ἀπαράδεκτος ἀντίληψις περὶ τοῦ ἀλαθήτου τοῦ πάπα.
3. Ἄλλαι πλάναι καὶ κακοδοξίαι τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Filioque. Αἱ γραπτὰ ἀφέσεις. Περισσεύουσαι ἀξιομισθίαι. Ἰωβηλαῖα ἔτη. Συγχωροχάρτια. Τὸ «δόγμα» περὶ «ἀσπίλου συλλήψεως». Ἄλλαι κακοδοξίαι. Ἡ Παλαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία.
4. Πρακτικὴ ἐφαρμογὴ. Ἄς εἴμεθα ὑπερήφανοι διὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν. Ἄς προφυλαχθῶμεν ἐκ τῆς Οὐνίας. Ἄς προσευχώμεθα διὰ τὴν μετάνοιαν τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ «ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως».

#### 1. Εἰσαγωγή.

Ὅταν τὸ ἔτος 1956 ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ἐζήτει τὴν σύναψιν συμβάσεως καὶ συμφωνίας μετὰ τῆς Ἑλλάδος (concordatum), διὰ τῆς ὁποίας ἡ Ἑλλάς θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναγνωρί-

ση τὸ κράτος τοῦ Πάπα καὶ νὰ διορίσῃ διπλωματικὸν ἀντιπρόσωπον εἰς τὸ κράτος τοῦ Βατικανοῦ, ἐσημειώθησαν ζωηρόταται ἀντιδράσεις ἐκ μέρους τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τύπου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς ἐλληνικοῦ λαοῦ. Δι' αὐτὸ ἡ σύναψις τῶν ἐπιδιωκομένων διπλωματικῶν σχέσεων ἀπεσοβήθη καὶ ἐματαιώθη. Ὡσαύτως ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία, ὡς καὶ πᾶσαι αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι, οὐδόλως ἤτο δυνατόν νὰ συμμετάσχουν εἰς τὴν νέαν ρωμαιοκαθολικὴν σύνοδον, τὴν ὁποίαν συνεκάλεσεν ὁ Πάπας Ἰωάννης ΚΓ'. Ἡ Ὁρθόδοξος συνείδησις καὶ ψυχὴ, ἐντὸς τῆς ὁποίας πάλλεται καὶ σκιρτᾷ τὸ Πνεῦμα τῶν ἀειμνήστων Φωτίου, Κηρουλαρίου, Ἰωσήφ Βρυεννίου Μάρκου Εὐγενικοῦ, Γεωργίου Σχολαρίου κ.ἄ., δὲν εἶναι δυνατόν νὰ δεχθῇ συμβιβασμοὺς μὲ τὴν Παπικὴν Ἐκκλησίαν, ἐφ' ὅσον αὕτη ἐμμένει εἰς τὰς θεμελιώδεις πλάνας τῆς, αἱ ὁποῖαι τὴν ἀπεμάκρυναν ἐκ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

## 2. Αἱ παράλογοι ἀξιώσεις τῶν παπῶν.

Ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος ἔλεγε χαρακτηριστικῶς, ὅτι «οὐδὲν οὕτως Ἐκκλησίαν δυνήσεται διαιρεῖν, ὡς φιλαρχία»<sup>1</sup>. «Τοῦτο γάρ ἐστι, λέγει, ὃ πάντα ἄνω κάτω πεποίηκε καὶ οὐ τὴν οἰκουμένην μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἐκκλησίαν μυρίων ἐνέπλησε θορύβων»<sup>2</sup>. Αὕτη δυστυχῶς ἡ πνευματικὴ ἀσθένεια τῆς φιλαρχίας καὶ τῆς φιλοπρωτείας προσέβαλε τὸν παπικὸν θεσμόν καὶ ἐδημιούργησε τὸ μέγα χάσμα, τὸ ὁποῖον χωρίζει τὴν Παπικὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τῆς Ὁρθοδόξου.

Κατὰ τὴν Ὁρθόδοξον διδασκαλίαν κεφαλὴ καὶ θεμέλιον τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὁ Θεάνθρωπος Λυτρωτής. Ἐπομένως εἰς Αὐτὸν ὀφείλομεν ἀπόλυτον ὑπακοήν. Ἄλλος θεμελιώδης νόμος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἥτις ἐξ ἀρχῆς εἶχε δημοκρατικὸν πολίτευμα,

1. Migne Ἑ.Π. τόμ. 62, στ. 85. Ἰωάννου Κολιτσάρα, Ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία (Αἱ διαφοραὶ τῆς πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον), Ἀθῆναι, 1959, σελ. 36.

2. Migne Ἑ.Π., τόμ. 62, στ. 77.



είναι, ότι δσάκις υπάρχουν διαφωνίαι διὰ τὰ ζητήματα τῆς πίστεως, τῆς λατρείας κ.λ.π., αὗται δὲν θὰ λύωνται ὑφ' ἑνὸς μόνον μέλους τῆς Ἐκκλησίας, ὅσην ἀγιότητα ἢ ἐπίσημον θέσιν καὶ ἐὰν κατέχη, ἀλλὰ ὑπὸ τοῦ συνόλου τῶν ἐκπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας, συνερχομένων καὶ συσκεπτομένων ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι. Ἄς ἐνθυμηθῶμεν τὴν Ἀποστολικὴν Σύνοδον, κατὰ τὴν ὁποίαν καὶ ὁ Πέτρος καὶ ὁ Παῦλος καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι καὶ μαθηταὶ ὡμίλησαν καὶ ἀνέπτυξαν τὰς ἀπόψεις των ἐπὶ τοῦ ζητήματος, ὅπερ ἐδημιουργήθη ἐκ τῆς περὶ περιτομῆς ἔριδος, ἀλλ' ὅταν ἐλήφθη ἡ ἀπόφασις, οἱ πάντες ὑπετάγησαν εἰς τὴν φωνὴν τῆς Ἐκκλησίας (Πράξ. ιε', 6-29). Οὐδόλως ὁ Πέτρος ἢ ἄλλος τις ἔθεσε τὴν ἰδικὴν του αὐθεντίαν καὶ τὸ ἰδικόν του κύρος ὑπεράνω τῆς αὐθεντίας καὶ τοῦ κύρους τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλάνθαστον κριτήριον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ὅταν ἀκόμη ἔζων οἱ κορυφαῖοι τῶν Ἀποστόλων, ἦτο ἡ Σύνοδος<sup>1</sup>.

Ἄλλ' ἀμφοτέρους τοὺς θεμελιώδεις τούτους νόμους τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας ἀνέτρεψεν ὁ Παπισμός. Ὁ Πάπας ἐλησμόνησε τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου: «Ὁς ἐὰν θέλῃ γενέσθαι μέγας ἐν ὑμῖν, ἔσται ὑμῶν διάκονος, καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ὑμῶν γενέσθαι πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος» (Μάρκ. ι' 43-44). Οἱ Πατριάρχαι Ἱεροσολύμων, Ἀντιοχείας, Ἀλεξανδρείας καὶ Κωνσταντινουπόλεως οὐδέποτε διενοήθησαν νὰ ἐπεκτείνουν καὶ ἐπιβάλουν τὴν πνευματικὴν ἐξουσίαν εἰς τὰ ἀδελφὰ Πατριαρχεῖα. «Ἐκκαστος Πατριάρχης ἐσέβετο καὶ σέβεται τὰ δικαιώματα τῶν τριῶν ἄλλων, εὐρίσκεται ἡνωμένος πνευματικῶς μὲ ἐκείνους, συνεργάζεται καὶ συμμετέχει ὡς ἴσος εἰς τὰς κοινὰς των συσκέψεις καὶ συνόδους, ὑποδεικνύει, ἐλέγχει καὶ ἐλέγχεται, ὅταν ἡ ἀνάγκη ἐπιβάλλῃ, καὶ γενικῶς βλέπει ὡς ἴσους πρὸς αὐτὸν καὶ ὡς ἀδελφούς τοὺς ἄλλους Πατριάρχας. Αὐτὸ ὁμῶς δὲν συμβαίνει μὲ τοὺς πάπας, οἱ ὅποιοι θέλουν νὰ ἄρχουν ἐπὶ τῶν ἄλλων Πατριαρχείων καὶ Ἐκκλησιῶν»<sup>2</sup>.

1. Αὐγουστίνου Καντιώτου, περιοδ. «Χριστ. Σπίθα», Αὐγούστος 1956, σελ. 2.

2. Ἰω. Κολιτσάρα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 37.

Ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία εἰς ἐπισήμους ἀποφάσεις καὶ ἐπίσημα βιβλία διακηρύττει, ὅτι εἰς τὴν μοναρχίαν τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ρώμης «συνίσταται ὅλη ἡ δύναμις καὶ ἡ σταθερότης τῆς Ἐκκλησίας», ἡ ὁποία Ἐκκλησία «δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ χωρὶς αὐτήν». Αὐτὸς οὗτος ὁ Χριστιανισμὸς «στηρίζεται καθ' ὁλοκληρίαν ἐπὶ τῆς βάσεως τοῦ παπισμοῦ», καὶ ἀκόμη περισσύτερον «ὁ παπισμὸς εἶναι τὸ σημαντικώτερον στοιχεῖον τοῦ Χριστιανισμοῦ», εἶναι «τὸ ἄθροισμα καὶ ἡ οὐσία αὐτοῦ»<sup>1</sup>.

Εἰς τὴν «Ἱστορίαν τῶν Παπῶν», γράφει καὶ ὁ Λουδοβίκος Πάστωρ, «ὕπῃρξεν ἐπιθυμία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅπως ὁλόκληρος ἡ Ἐκκλησία ἔχῃ ἓνα καὶ μόνον ὁρατὸν ἀνώτατον ἀρχηγόν... τὸν ἀπόστολον Πέτρον... μὲ ἀνωτάτην δικαιοδοσίαν, πλήρη ἐξουσίαν καὶ πνευματικὴν αὐθεντίαν ὑπεράνω ὅλης τῆς Ἐκκλησίας. Ἐφόσον δὲ ὁ Χριστὸς παρεχώρησε τοιαύτην ἐξουσίαν προσωπικῶς πρὸς τὸν Πέτρον, οὗτος τὴν ἔλαβε χάριν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν ὡς ἐκπρόσωπος καὶ ἐντολοδόχος ταύτης. Τὴν ἔλαβεν ὡς ἀρχηγὸς αὐτῆς, καθιερωθεὶς τοιοῦτος ἀπὸ τὸν Χριστὸν τὸν ἴδιον». Καὶ ὁ συγγραφεὺς προχωρεῖ καὶ εἰς ἄλλα ἀπαράδεκτα συμπεράσματα: «Ὅπως ἡ Ἐκκλησία, λέγει, οὕτω καὶ ἡ Παπασὺνὴ εἶναι θεσμὸς διαρκείας. Ὁ Πέτρος ἐγένεν ἐπίσκοπος Ρώμης καὶ ὡς ἐπίσκοπος ἐθανατώθη διὰ μαρτυρίου. Εἶναι δόγμα τοῦ Καθολικισμοῦ, ὅτι ὅλαι αἱ προνομίαι καὶ αἱ ἐξουσίαι τοῦ ἀπ. Πέτρου μετεβιβάσθησαν θείῳ δικαίῳ εἰς τοὺς νομίμους διαδόχους του ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Ρώμης»<sup>2</sup>. Τὸ πρωτεῖον τοῦ Πάπα φανερώνεται, κατὰ τοὺς ῥωμαιοκαθολικοὺς, εἰς τὴν ἀνωτάτην νομοθετικὴν, εἰς τὴν ἀνωτάτην διδασκαλικήν, εἰς τὴν ἀνωτάτην δικαστικὴν, εἰς τὴν ἀνωτάτην κυβερνητικὴν καὶ διοικητικὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ. Ἡ ἰδέα τοῦ πρωτείου εἶναι «προῖον καὶ γέννημα παρερμηνειῶν καὶ παρεξηγήσεων τῆς ἀγ. Γραφῆς, διαστρεβλώ-

1. Paul Fr. Ballester Convalier, Ἡ μεταστροφή μου εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν, Ἀθῆναι, 1954, σελ. 19.

2. Τόμ. Α', Ρώμη 1910, σελ. 166. Βλ. καὶ ἐφ' ὧν «Ἔθνος», 1-1959. Ἰω. Κολιτσάρα, ἐνθ' ἰνωτ., σελ. 38-39.



σεων τῆς παραδόσεως καὶ διδασκαλίας τῶν πατέρων καὶ παραφθορᾶς αὐτῶν καὶ νοθεύσεως»<sup>1</sup>.

Κατὰ τὴν περὶ πρωτείου ἀντίληψιν, ὁ πάπας «θείῳ δικαίῳ» εἶναι ὑπεράνω ἐπισκόπων, μητροπολιτῶν, ἀρχιεπισκόπων, πατριαρχῶν, τοπικῶν καὶ αὐτῶν ἀκόμῃ τῶν οἰκουμενικῶν Συνόδων. Ἡ ἀντίληψις αὕτη στηρίζεται ἐπὶ διαστρεβλώσεως τῶν γνωστῶν λόγων τοῦ Κυρίου πρὸς τὸν Πέτρον: «Σὺ εἰ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾗδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. Καὶ δώσω σοι τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς» (Ματθ. ις', 18, 19).

Ἄλλ' ὥς πολλάκις ἔχει παρατηρηθῇ, ἐκ τῆς ὅλης συναφείας τῶν λόγων τούτων συνάγεται, ὅτι οὗτοι δὲν ἀνεφέροντο ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν Πέτρον, ἀλλ' εἰς ὅλους τοὺς ἀποστόλους, εἰς τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ὁ Πέτρος. Ἄς μὴ λησμονῶμεν, ὅτι πολλάκις ὁ Κύριος ἤλεγξε τὸν Πέτρον, μίαν δὲ φορὰν τὸν ὠνόμασε καὶ σατανᾶν (Ματθ. ις', 23), μετὰ πικρίας δὲ προεῖπε κατὰ τὴν νύκτα τῆς Μ. Πέμπτης καὶ ἤκουσεν εἰς τὰς αὐλὰς τῶν ἀρχιερέων τὰς ἀρνήσεις τοῦ Πέτρου. Τὸ σπουδαιότερον ὅμως εἶναι, ὅτι μετὰ τὴν Ἀνάστασιν, ἡ ἐξουσία τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν καὶ τοῦ ἰδρύειν ἐκκλησίας ἐδόθη ὑπὸ τοῦ Κυρίου εἰς πάντας ἀνεξαιρέτως τοὺς ἀποστόλους, χωρὶς νὰ γίνῃ διάκρισις μεταξὺ τοῦ Πέτρου καὶ τῶν ἄλλων. Ὡστε ἡ ὑπόσχεσις, ἡ ὁποία εἶχε δοθῇ εἰς τὸν Πέτρον, δὲν ἀνεφέρετο προσωπικῶς εἰς αὐτόν, ἀλλ' εἰς ὅλους τοὺς μαθητάς (Ἰδὲ Ἰωάν. κ', 21-23. Ματθ. κη', 19)<sup>2</sup>.

Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ὑποθέσωμεν, ὅτι ἐδόθη ἰδιαίτερα τις ἐξουσία εἰς τὸν Πέτρον, αὐτὸ οὐδὲν ἰδιαίτερον δικαίωμα παρέχει εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν, δοθέντος ὅτι πάντες οἱ ἀπόστολοι, ἐν οἷς καὶ ὁ Πέτρος, δὲν ἦσαν ἐπίσκοποι ὠρισμένης πόλεως ἢ περιοχῆς,

1. Φιλαρέτου Βαφείδου, Τὸ πρωτεῖον τοῦ Πάπα Ρώμης, ἐν Θεσσαλονίκῃ 1929, σελ. 6.

2. Ἰωάννου Κολιτσάρα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 41-43. Φ. Βαφείδου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 8 ἐξ.

ἀλλ' ὁλοκλήρου τῆς οἰκουμένης. Ὁρθῶς λέγει ὁ Χρυσόστομος, ὅτι οἱ ἀπόστολοι «ἄρχοντές εἰσιν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ χειροτονηθέντες· ἄρχοντες οὐκ ἔθνη καὶ πόλεις διαφόρους λαμβάνοντες, ἀλλὰ πάντες κοινῇ τὴν οἰκουμένην ἐμπιστευθέντες»<sup>1</sup>.

Σπουδαία ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶναι ἡ συνείδησις τῆς ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Οἱ ἀπόστολοι οὐδόλως ἀνεγνώριζον ἰδιαιτέραν διοικητικὴν ἐξουσίαν εἰς τὸν Πέτρον. Εἰς τὴν Ἀποστολικὴν Σύνοδον, τὴν ὁποίαν ἀνεφέραμεν ἄνωτέρω, πρόεδρος ἦτο ὁ ἀδελφός Θεὸς Ἰάκωβος καὶ ὄχι ὁ Πέτρος. Λίαν χαρακτηριστικὸν εἶναι καὶ τὸ ἐπεισόδιον τῆς Ἀντιοχείας, κατὰ τὸ ὁποῖον ὁ Παῦλος ἤλεγξε τὸν Πέτρον ὡς «κατεγνωσμένον», ὡς ἀξιοκατάκριτον ἐνεκα τῆς ἔστω ἐξ ἁγνῶν ἐλατηρίων ἐσφαλμένης στάσεώς του ἐναντι τῶν ἐξ ἐθνῶν χριστιανῶν. «Ὅτε εἶδον, λέγει, ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσι πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ Εὐαγγελίου, εἶπον τῷ Πέτρῳ ἐμπροσθεν πάντων· εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρχων ἐθνικῶς ζῆς καὶ οὐκ ἰουδαϊκῶς, τί τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις ἰουδαΐζειν;» (Γαλατ. β', 11, 14). «Τὸ γεγονός αὐτὸ φανερῶνει, ὅτι ὁ Πέτρος δὲν ἔκρινεν ὀρθῶς τὰ πράγματα εἰς τὴν περίστασιν αὐτήν, ἐνῶ οἱ πάπαι ἰσχυρίζονται, ὅτι κρίνουν ἀλαθῆτως. Δεύτερον ὅτι δὲν εἶχε πρωτεῖον διοικητικὸν καὶ ἐξουσιαστικὸν ἀπέναντι τῶν ἄλλων Ἀποστόλων, ἀφοῦ ὁ ἀπ. Παῦλος μὲ τοιοῦτο θάρρος καὶ τοιαύτην γλῶσσαν τοῦ ὑπέδειξε τὸ σφάλμα του. Παρουσιάζει ὁμοίως καὶ τρίτην ἁποψὴν ἐξαιρετικῆς σημασίας καὶ λίαν διδακτικὴν διὰ τοὺς Προκαθημένους τῆς Ρώμης· τὴν θαυμαστὴν δηλαδὴ ἀρετὴν καὶ ταπεινοφροσύνην τοῦ ἀπ. Πέτρου. Διότι πράγματι ὁ μέγας ὄντως αὐτὸς ἀπόστολος ἐδέχθη μὲ βαθεῖαν κατανόησιν τὴν ὑπόδειξιν τοῦ ἀποστόλου Παύλου καὶ συνεμορφώθη πρὸς αὐτήν, ὅπως ἄλλωστε μαρτυρεῖ ὅλη ἡ μετὰ ταῦτα συμπεριφορὰ καὶ πολιτεία τοῦ ἀπέναντι τῶν ἐξ ἐθνῶν Χριστιανῶν. Οὐδὲν δὲ πρωτεῖον καὶ οὐδὲν δικαίωμα ἀλαθῆτου προέβαλεν ἀπέναντι τοῦ Παύλου, ἀλλ' ὡς ἀπὸ ἀγαπητὸν καὶ ἰσάξιον ἀδελφὸν ἐδέχθη τὴν εἰς δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ οἰκοδομὴν τῶν πιστῶν ὑπόδειξιν»<sup>2</sup>.

1. Migne 'Ε.Π. τόμ. 51, στ. 93.

2. Ἰωάννου Κολιτσάρα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 46-47.



Ἐπειτα ὁ πρῶτος διοργανωτὴς καὶ κύριος πνευματικὸς τροφοδότης τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης δὲν ἦτο ὁ Πέτρος, ἀλλ' ὁ Παῦλος. Ἀλλὰ καὶ ἂν ὑποθέσωμεν, ὅτι ὁ Πέτρος ἱδρυσε τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης, πολὺ ἐνωρίτερον ἱδρυσε τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Σαμαρείας, τῆς Καισαρείας, μάλιστα δὲ τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Ἱεροσολύμων. «Ἄν ἡ ὑπὸ τοῦ Πέτρου ἱδρυσις ἐκκλησιῶν ἐδίδε δικαίωμα πρωτείου, πρώτη ἀπὸ ὅλας θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸ δικαίωμα αὐτὸ ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἱεροσολύμων, ἔπειτα αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Παλαιστίνης καὶ τελευταία ἀπὸ ὅλας ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης»<sup>1</sup>.

Ὡστε ἡ περὶ πρωτείου ἀξίωσις τοῦ Παπισμοῦ εἶναι ὅλως ἀπαράδεκτος ὡς ἀντιτιθεμένη εἰς τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας. Διὰ τοῦτο δικαίως ἡ ἀξίωσις αὕτη ἀπερρίφθη ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Φωτίου, ὁ ὁποῖος ἐδικαιώθη πλήρως ὑπὸ τῆς Ἱστορίας. Οἱ Πάπαι ἐν τῇ φιλοδοξίᾳ των ἐζήτησαν εἰς τὸ παρελθὸν νὰ ἀποκτήσουν καὶ κοσμικὴν ἐξουσίαν, ἀρχὴν καὶ κυριαρχίαν ἐπὶ τῶν λαῶν. Διακηρύσσουν, ὅτι «ὁ Θεὸς ἀνέθηκεν εἰς τὸν ἀπόστολον Πέτρον νὰ διευθύνῃ οὐχὶ μόνον τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ τὰ κράτη τοῦ κόσμου, τοποτηρητὴς δὲ αὐτοῦ εἶναι ὁ Πάπας»<sup>2</sup>. Οὕτω οἱ πάπαι θέλου νὰ ἔχουν μίαν κρατικὴν ὀργάνωσιν ὑπὸ τὸν ἐκκλησιαστικὸν μανδύαν<sup>3</sup>. Ὅλας τὰς καινοτομίας τοῦ Ῥωμαιοκαθολικισμοῦ δύναται νὰ θυσιάσῃ ὁ Πάπας, ὅχι ὁμῶς καὶ τὸ πρωτεῖον. Ἀπόδειξις τούτου εἶναι ἡ ἐλευθερία, τὴν ὁποίαν δίδει εἰς τοὺς ἐλληνορρύθμους (Οὐνίτας). Ἐπιτρέπει εἰς αὐτοὺς νὰ τηροῦν ὅλα τὰ ἔθιμα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, νὰ λειτουργοῦν, ὅπως ἡμεῖς, διότι ἀναγνωρίζουν τὸ πρωτεῖόν του<sup>4</sup>. Ἐπομένως ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐμποδίζει τὴν ἐπανένωσιν

1. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 48.

2. Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, Τὸ πρωτεῖον τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης, Ἀθῆναι, 1930, σ. 217.

3. Ἰωάννου Καρμίρη, Ἡ διαίρεσις τῆς Χριστιανωσύνης καὶ ἡ δυνατότης τῆς ἐπανενώσεως αὐτῆς, Ἰσταμπούλ 1954, σελ. 6.

4. Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, Φύσις καὶ χαρακτὴρ τῆς Οὐνίας, Ἀθῆναι, 1928, σελ. 19, 49.

τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς καὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἶναι κυρίως τὸ ζήτημα τοῦ πρωτείου.

Συνηρημένη πρὸς τὴν ιδέαν τοῦ πρωτείου εἶναι καὶ ἡ ἀπαράδεκτος ἀντίληψις περὶ τοῦ ἀλαθήτου τοῦ πάπα. Τὸ 1870 ἡ 20ῇ σύνοδος τοῦ Βατικανοῦ ἐκήρυξε τὸν πάπαν ἀλάθητον καὶ παρουσίασεν αὐτόν, ὡς γράφει ξένος θεολόγος, «ὡς ὑπερφυσικὸν καὶ θεῖον ὄν»<sup>1</sup>. Ἡ ἀπόφασις λέγει ρητῶς, ὅτι αἱ «ἐκ καθέδρας» ἀποφάνσεις τοῦ Ρωμαίου ποντίφηκος εἶναι ἐξ ἐαυτῶν καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς ὁμοφώνου συναινέσεως τῆς Ἐκκλησίας ἀλάθητοι. Αἱ σύνοδοι εἶναι ἀπλῶς συμβουλευτικὰ συνέδρια, ὁ δὲ Πάπας «εἶναι πρῆγκιψ φωτός, αὐτουργὸς σωτηρίας... Ἀντιπροσωπεύει τὸν Χριστὸν ἐπὶ τῆς γῆς. Εἰς αὐτὸν ὁ Χριστὸς ζῇ, δι' αὐτοῦ ὁ Χριστὸς δρᾷ»<sup>2</sup>. Ὁ καρδινάλιος Βελαρμῖνος, τὸν ὁποῖον οἱ Δυτικοὶ ἀνεκήρυξαν «ἅγιον», ἔγραφεν εἰς τὴν «Θεολογίαν» τὰ ἐξῆς καταπληκτικά: «Ἐάν ποτε ὁ Πάπας ἀπατηθεὶς ἤθελε συστήσει ἁμαρτίας καὶ ἀπαγορεύσει ἀρετάς, ἡ Ἐκκλησία θὰ ὤφειλε νὰ δεχθῇ τὰς ἁμαρτίας ὡς ἀγαθὰς, τὰς δὲ ἀρετάς ὡς κακίας»<sup>3</sup>. Ὁ ἐπίσκοπος Κορνήλιος Mussus ἔλεγεν εἰς ἓν κήρυγμά του: Ὁφείλομεν «νὰ ἀκολουθῶμεν πρὸ πάντων καὶ κατὰ πρῶτον λόγον τὸν Πάπαν, ὅταν πρόκειται διὰ ζητήματα πίστεως, παρὰ χιλιάδας ἁγίων Αὐγουστίνων, Ἱερωνύμων, Γρηγορίων, Χρυσοστόμων κ.λ.π.»<sup>4</sup>. Τοιοῦτοτρόπως παραλογίζονται οἱ ἀπολογηταὶ τοῦ παπικοῦ ἀλαθήτου καὶ δὲν σκέπτονται πόσοι Πάπαι εἰς τὸ παρελθὸν ἐπλανήθησαν καὶ κατεδικάσθησαν ὡς αἰρετικοί. Ὁ Πάπας Ἰούλιος ἀφωρίσθη ὡς αἰρετικὸς ἀπὸ τὴν Σύνοδον τῆς Σαρδικῆς. Ὁ πάπας Λιβέριος ὑπῆρξεν ἀρειανὸς καὶ κατέκρινε τὸν Μ. Ἀθανάσιον<sup>5</sup>. Πάπαι εἶχον ἀνακηρυχθῇ καὶ ἔφηβοι δέκα ἐξ ἐτῶν, ὅπως ὁ Ἰωάννης Β' (955-964), διαβόητος διὰ τὰ συμ-

1. Χρυσυστόμου Παπαδοπούλου, Ἐὶς τὸ πρωτεῖον..., σελ. 266.

2. De Maistre, Du Pape βιβλ. I, κεφ. 3 ἐν P. Convalier, μν. ξ., σελ. 55. Ἰω. Κολιτσάρα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 61.

3. Theologia «De Romano Pontifice», βιβλ. 4, κεφ. 23 ἐν Paul Fr. Ballester Convalier, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 27.

4. P. Convalier, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 42.

5. P. Convalier, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 29 ἐξ. ΕΚ, σελ. 50-51.



πόσια, τὰ ὄργια καὶ τὰς προπόσεις του ὑπὲρ τοῦ... διαβόλου! Πάπαι ἐγένοντο καὶ δωδεκαετῇ παιδιὰ, ὡς ὁ Βενέδικτος ΙΧ(1039), ὁ ὁποῖος διὰ τὴν αἰσχροὺς διαγωγὴν του καὶ τὰ δεινὰ, τὰ ὅποια ἐπεσώρευσε, ἐξεδιώχθη ἀπὸ τὸν λαὸν τὸ 1044. Καὶ αὐτοὶ λοιπὸν ἦσαν ἀλάθητοι; Εὐφυῶς ἐλέχθη, ὅτι ἡ σύνοδος τοῦ Βατικανοῦ, κηρύξασα τὸν Πάπαν ἀλάθητον, ἡύτοκτόνησεν.

Ἡμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι πιστεύομεν, ὅτι μόνον ἡ Ἐκκλησία διὰ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων διατυπώνει κατὰ τρόπον αὐθεντικὸν τὴν διδασκαλίαν της. «Αἱ ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ μόνον αὐταὶ ἔχουν κῦρος ἐπὶ πασῶν τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν ὡς φωνὴ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας»<sup>1</sup>. Αὐτὸς ὁ Bossuet τὸ 1862 διεκήρυξε: «Ἡ πνευματικὴ ἐξουσία τοῦ Πάπα ὑπόκειται εἰς τὴν ἀνωτέραν αὐθεντίαν τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων»<sup>2</sup>.

### 3. Ἄλλαι πλάναι καὶ κακοδοξίαι τῆς Ῥωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ ὅτι οἱ Ῥωμαιοκαθολικοὶ ἀπεμακρύνθησαν τῆς παλαιοχριστιανικῆς παραδόσεως ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ πλήθους ἄλλων πλάνων καὶ κακοδοξιῶν των, ἐκ τῶν ὁποίων ἀναφέρομεν τὰς κυριωτέρας.

Ἡμεῖς δεχόμεθα, ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ Πατρός, πέμπεται δὲ διὰ τοῦ Υἱοῦ («Ὅταν ἔλθῃ ὁ Παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ Πατρός, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὃ παρὰ τοῦ Πατρός ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ») (Ἰωάν. ιε', 26). Ἡ Ῥωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία, ἀντιθέτως πρὸς τοὺς λόγους αὐτοὺς καὶ πρὸς τὰς δύο πρώτας οἰκουμενικὰς συνόδους, προσέθεσεν εἰς τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως τὸ Filioque, δηλ. τὸ ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ. Πρώτην φορὰν εἶχεν ἐπιχειρηθῇ ἡ προσθήκη τοῦ Filioque τὸν 8' αἰῶνα. Τότε ὁ Πάπας Λέων Γ' († 816) ἀπεδοκίμασεν ἐντό-

1. Ἱερωνύμου Κοτσώνη, Σημειώσεις Κανονικοῦ Δικαίου τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, τόμ. Α', Θεσσαλονίκη 1960, σελ. 156.

2. Φιλαρέτου Βαφείδου, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 193.

νωσ τὴν προσθήκην ταύτην. Διὰ τὴν προφυλάξῃ τὴν Λατινικὴν Ἐκκλησίαν ἐκ τῆς πλάνης ταύτης, διέταξε καὶ ἐχάραξαν ἐλλη- νιστὶ καὶ λατινιστὶ τὸ ὀρθὸν Σύμβολον τῆς Πίστεως εἰς δύο ἀρ- γυρᾶς πλάκας, τὰς ὁποίας ἔθεσεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγ. Πέτρου. Εἰς ταύτας ἐχάραξε χαρακτηριστικῶς καὶ τὰς ἐξῆς λέξεις: «Ταῦ- τα Λέων ἔθηκα δι' ἀγάπην καὶ φύλαξιν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως» (Haec Leo posui amore et cautela orthodoxe fidei)<sup>1</sup>. Παρὰ ταῦτα ἡ Ῥωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ἐπιμένει μέχρι σήμερον εἰς τὴν μεταγενεστέραν καὶ ἀντορθόδοξον δογματικὴν καινοτο- μίαν τοῦ Filioque.

Ἡμεῖς οἱ ὀρθόδοξοι πιστεύομεν, ὅτι ἡ μετάνοια καὶ ἡ εἰλι- κρινὴς ἐνώπιον τοῦ πνευματικοῦ ἐξομολόγησις συγχωρεῖ καὶ ἐξαλείφει πάσας τὰς ἁμαρτίας, ἀκόμη καὶ τὰς πλέον βαρυτέρας (Ἰωάν. κ', 22-23). Οἱ Ῥωμαιοκαθολικοὶ διδάσκουν, ὅτι διὰ τῆς ἐξομολογήσεως ἀπαλλάσσεται ὁ ἄνθρωπος ἐκ τῆς αἰωνίου κα- ταδίκης, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐκ τῶν προσκαίρων ποινῶν. Τὴν ἀπαλλα- γὴν ταύτην χαρίζει μόνον ἡ γραπτὴ ἄφεσις τοῦ Πάπα! Ὁ Πάπας ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ αἴρῃ τὰς ποινὰς καὶ ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἀπέθανον, χωρὶς νὰ δείξουν πλήρη μετάνοιαν, καὶ δι' αὐτὸ αἱ ψυ- χαί των εὐρίσκονται εἰς τὸ καθαρτήριον πῦρ (purgatorium), ἡ περὶ τοῦ ὁποίου διδασκαλία ἀποτελεῖ ἄλλην κακοδοξίαν, ἡ ὁποία εὐρίσκεται εἰς πλήρη ἀντίθεσιν πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς Ἀγίας Γρα- φῆς. Δηλαδή οἱ Ῥωμαιοκαθολικοὶ δὲν θεωροῦν ἀρκετὴν τὴν ἁ- πειρον λυτρωτικὴν χάριν, ἡ ὁποία ἀπορρέει ἐκ τῆς σταυρικῆς θυ- σίας τοῦ Κυρίου. Πρέπει νὰ τὴν συμπληρώσῃ ὁ Πάπας! Οἱ πα- πικοὶ ὁμιλοῦν ἐπίσης διὰ τὰ πλεονάσματα τῶν καλῶν ἔργων τῶν ἁγίων καὶ τὰς περισσευούσας ἀξιομισθίας, τὰς ὁποίας διαθέτει κατὰ βούλησιν ὁ Πάπας διὰ τὴν ἐκδοσὶν γραπτῶν ἀφέσεων. Λησμονοῦν οὕτως, ὅτι οὐδέποτε τὸ πλάσμα δύναται νὰ εἴπῃ οἰο- νεὶ πρὸς τὸν Θεόν: «Ἐκαμα τόσα καλὰ ἔργα, δικαιουμαι νὰ πάρω τὴν ἀμοιβήν, κρατῶ ὅσῃν θέλω, καὶ τὴν ἄλλην τὴν καταθέτω εἰς τὸ πνευματικὸν ταμεῖον τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας!». Εἶναι φανερόν, ὅτι οἱ «καθολικοὶ» οὐδόλως λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν τοὺς

1. Βασιλείου Στεφανίδου, Ἐκκλ. Ἱστορία, σελ. 273-274.



λόγους τοῦ Κυρίου: «Καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε ὅτι δοῦλοι ἄχρεοί ἐσμεν, ὅτι ὁ ὠφείλομεν ποιῆσαι πεποιθήκαμεν» (Λουκ. ιζ', 10). Ἐπίσης οὐδὲν δύναται ἡ διδασκαλία περὶ περισσευουσῶν ἀξιομισθίων νὰ συμβιβασθῇ μετὰ τοὺς λόγους τοῦ Παύλου: «Πάντες ἡμαρτον... δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Ῥωμ. γ', 23-24)<sup>1</sup>. Τὰ Ἰωβηλαῖα ἔτη καὶ ἡ κατ' αὐτὰ μετὰβασις τῶν «καθολικῶν» εἰς τὴν Ρώμην ἐπενεόθησαν ὑπὸ τῶν Παπῶν διὰ τὴν κατανάλωσιν συγχωροχαρτίων. Ὅσοι δὲν ἠδύναντο νὰ ἐπισκεφθοῦν τὴν Ρώμην κατὰ τὸ Ἰωβηλαῖον ἔτος καὶ νὰ λάβουν τὴν ἄφεσιν ἐναντι χρηματικοῦ ποσοῦ, ἔστελλον τὸ ποσὸν αὐτὸ εἰς τὸν Πάπαν<sup>2</sup>. Αἱ κακοδοξίαι καὶ παρεκτροπαὶ αὗται προεκάλεσαν τὴν ἀγανάκτησιν ἑκατομμυρίων Ῥωμαιοκαθολικῶν, οἱ ὅποιοι τὸν ις' αἰῶνα μὲ τὸν Λούθηρον ἐπὶ κεφαλῆς διεμαρτυρήθησαν καὶ ἀπεσχίσθησαν ἐκ τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας<sup>3</sup>.

Ἐπειτα ἡ Ῥωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία τὸ 1854 ἐπὶ πάπα Πίου τοῦ Θ' ἀνήγαγεν εἰς ἐπίσημον «δόγμα» τὴν περὶ «ἀσπίλου συλλήψεως τῆς Θεοτόκου» διδασκαλίαν, δηλαδὴ τὴν γνώμην περὶ συλλήψεως καὶ γεννήσεως τῆς Παρθένου Μαρίας ἐκ τῶν γονέων τῆς Ἰωακείμ καὶ Ἄννης ἄνευ τοῦ προπατορικοῦ ῥύπου. Τὸ δόγμα τοῦτο εἶναι τελείως αὐθαίρετον. Βεβαίως ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία χαρακτηρίζει τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον ἄσπιλον, ἀμόλυντον, ἄχραντον, ἀγνήν κ.λ.π. Ἀλλ' οἱ κατὰ πάντα ὀρθοὶ χαρακτηρισμοὶ οὗτοι δὲν ἀναφέρονται εἰς τὴν ἐκ γενετῆς ἀπουσίαν τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος, ἀλλ' εἰς τὴν ἀγνότητα, ἀγιότητα καὶ υπερθαύμαστον ἀρετὴν, μὲ τὴν ὁποίαν ἔζησεν ἡ Παναγία κόρη. Ἐφ' ὅσον ὅλοι ἀνεξαιρέτως, πλην τοῦ Χριστοῦ, ἐγεννήθησαν καὶ γεννῶνται μὲ τὸ βάρος τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος (Ῥωμ. γ', 23· ε' 10. Ἰωάν. γ', 6. Γαλ. γ', 22 κ.λ.π.), καὶ ἡ Παρθένος

1. Ἰωάννου Κολιτσάρα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 104-116. ΕΚ, σελ. 49-50.

2. Βασ. Στεφανίδου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 482.

3. ΕΚ, σελ. 50.

ἐγεννήθη μετὰ τὸ προπατορικὸν ἁμάρτημα. Ἀπηλλάγη αὐτοῦ καὶ ἐγένεν ἁγία ἁγίων, ὅταν ἐπεσκίασεν αὐτὴν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ<sup>1</sup>.

Τελείως ἀντίθετοι πρὸς τὴν παράδοσιν εἶναι καὶ πολλὰ ἄλλα καινοτομαίαι τῆς Ῥωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ὡς εἶναι τὸ βάπτισμα διὰ βάντισμοῦ καὶ ὄχι διὰ τριττῆς καταδύσεως, ἡ τέλεσις τοῦ μυστηρίου τοῦ εὐχελαίου μόνον εἰς τοὺς ἐτοιμοθανάτους, ἡ ἀπαγόρευσις τῆς μετὰδόσεως τῆς Θ. Κοινωνίας εἰς τὰ παῖδια, ἡ εἰς τοὺς λαϊκοὺς μετὰδοσις μόνον τοῦ Σώματος τοῦ Κυρίου, ἡ χρῆσις ἁζύμου ἄρτου εἰς τὴν Θ. Εὐχαριστίαν, ἡ καθιέρωσις τοῦ θεσμοῦ τοῦ καρδινάλιου κ.ἄ.

Ἐναντίον ὅλων τῶν παραλόγων παπικῶν ἀξιώσεων καὶ τῶν κακοδοξιῶν τῆς Ῥωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, μάλιστα δὲ κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῆς συνόδου τοῦ 1870 ἐξηγέρθησαν πολλοὶ εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην, μάλιστα δὲ εἰς τὴν Γερμανίαν, καὶ ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν θεολόγων καὶ καθηγητῶν καὶ ἀξιωματούχων τῆς Ἐκκλησίας ἀπεχωρίσθησαν τῆς Παπικῆς καὶ ἱδρυσαν τὴν λεγομένην Παλαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν. Εἰς συνέδριόν των ἀπεκήρυξαν τὰς πλάνας τῶν παπικῶν καὶ διεκήρυξαν, ὅτι ἐπανέρχονται εἰς τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας. Εἰς ἓν μάλιστα συνέδριόν των, τὸ ὁποῖον συνεκλήθη εἰς τὴν Οὐτρέχτην τὸ 1889, διετύπωσαν, πρὸς τοῖς ἄλλοις, τὰ ἑξῆς: «Ἐμμένομεν σταθεροὶ εἰς τὴν πίστιν τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, ὅπως αὕτη ἐθεσπίσθη εἰς τὰ σύμβολα τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων τῆς ἀδιαίρετου καὶ μὴ χωρισμένης Καθολικῆς Ἐκκλησίας τῆς πρώτης χιλιετίας. Ἀπορρίπτομεν τὰ τοῦ Βατικανοῦ παπικὰ δόγματα τῆς 18 Ἰουλίου 1870 περὶ τοῦ ἀλαθήτου τοῦ πάπα καὶ τῆς κοσμικῆς αὐτοῦ ἐξουσίας καὶ τῆς ὑπεροχῆς αὐτοῦ καὶ τῶν πρωτείων. Ἀπορρίπτομεν δὲ ταῦτα, ὡς ἀντικείμενα εἰς τὴν πίστιν καὶ τὰ δόγματα τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας καὶ ὡς καταστρέφοντα τὸ πολίτευμα ταύτης...»<sup>2</sup>.

1. Ἰω. Καλογήρου, Μαρία ἡ ἀειπάρθετος Θεοτόκος κατὰ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, Θεσσαλονίκη, 1957, σελ. 81. Ἰω. Κολιτσάρα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 102-104.

2. Ἰω. Κολιτσάρα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 119-120.



ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν ἀναγνωρίζει τὸ πρωτεῖον καὶ ἀλάθητον τοῦ πάπα καὶ εἶναι ἀπηλλαγμένη τῶν κακοδοξιῶν καὶ πλανῶν τῆς Ῥωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας.

#### 4. Πρακτικὴ ἐφαρμογή.

Πρέπει νὰ εἴμεθα ὑπερήφανοι διὰ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν μας καὶ νὰ τὴν περιφρουρῶμεν ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ. Ἄς προφυλασσώμεθα ἀπὸ τὴν Ῥωμαιοκαθολικὴν Οὐνίαν. «Οἱ Οὐνῖται ἐπίσκοποι καὶ ἱερεῖς, ἐνῶ ψυχῇ τε καὶ σώματι ἀνήκουν εἰς τὸν Πάπαν καὶ ὡς ἐκ τούτου θὰ ἔπρεπε καὶ ἐξωτερικῶς πρὸς διάκρισιν νὰ ἐμφανίζωνται μὲ στολὴν παπικοῦ κληρικοῦ», ἐν τούτοις «κυκλοφοροῦν μὲ στολὴν Ὁρθόδοξου κληρικοῦ καὶ μὲ ποικίλα μέσα, πού ἄφθονα διαθέτουν, προπαγανδίζουν τὴν ιδέαν τῆς ὑποταγῆς τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν Πάπαν»<sup>1</sup>.

Παραλλήλως δὲν θὰ παύσωμεν νὰ προσευχώμεθα «ὕπὲρ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως», δηλαδὴ τῆς ἐπιστροφῆς τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἀνατολικήν, ἡ ὁποία οὐδέποτε ἐκαινοτόμησεν, ἀλλὰ κρατεῖ ἀναλλοίωτον καὶ ἀπαραχάρακτον τὴν χριστιανικὴν πίστιν καὶ ἀλήθειαν<sup>2</sup>. Ἀληθῶς θὰ εἶναι εὐλογία Θεοῦ, ἐὰν οἱ ἡγέται τῆς Ῥωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἥτις ὁμολογουμένως ἔχει ἀξιόλογον ὀργάνωσιν καὶ ἱεραποστολικὴν δράσιν, ἀποβάλουν τὰς παραλόγους ἀξιώσεις των καὶ ἐπιστρέψουν ἐν ταπεινοφροσύνῃ εἰς τὸ πνεῦμα τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας. Πρέπει ἡ Ῥωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία νὰ συναισθανθῇ βαθέως τὴν ἐνοχὴν τῆς, νὰ μετανόησιν εἰλικρινῶς δι' ὅσα δεινὰ προέκαλεσε κατὰ τὸ παρελθὸν εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, νὰ συνεργήσῃ δὲ ταπεινοφρόνως καὶ φρονίμως, ὥστε νὰ ἐπικρατήσῃ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀλληλοσεβασμοῦ. Ὅταν συμβῇ αὐτό, πρέπει ἡμεῖς προθύμως νὰ συγχωρήσωμεν ἐκείνους, οἱ ὅποιοι μᾶς ἠδίκησαν.

1. Αὐγ. Καντιώτου, ἐνθ' ἄνωτ.

2. ΕΚ, σελ. 52-53.

Τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν μας πρέπει νὰ προηγηθῇ ἡ συνεννόησις καὶ ἑνώσις τῶν ψυχῶν μας<sup>1</sup>.

### **Μορφή διδασκαλίας.**

Ἡ μορφή διδασκαλίας θὰ εἶναι εἰς μερικὰ σημεῖα διαλογικὴ καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἀχροαματική.

### **Ἐποπτικὰ μέσα.**

Κινηματογραφικαὶ ταινίαι ἢ διαφάνειαι δύνανται νὰ παρουσιάσουν τὰς σκιεράς, ὡς καὶ τὰς φωτεινὰς πλευρὰς τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας.

---

1. Ἰω. Κολιτσάρα, Οἱ Οὐνῖται, Ἀθῆναι, 1959, σελ. 116 ἐξ.  
 Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία, σελ. 140 ἐξ.